

SPP 708 Odborná praxe a supervize I - základní otázky

Typ kurzu: povinný

Rozsah kurzu: 2h sk. konzultace
3h supervize + 160h praxe

Forma kurzu: seminář, konzultace, supervize

Zakončení kurzu: zápočet

Výuka: podzim 2010

1. Cíl

Úlohou tohoto supervizního semináře je uvést studenty do výkonu jejich praxí. Supervizní seminář poskytuje možnost konfrontovat praktické problémy, které studenti zažívají během praxí, s jejich teoretickým vysvětlením a širší reflexí. Obsahem jednotlivých supervizí je především reflexe podmínek výkonu sociální práce, rozbor případů z praxe, sdílení zkušeností, hledání společného porozumění vzniklým otázkám.

2. Program na semestr

V průběhu semestru se studenti seznámí s řadou témat, které jsou facilitovány *pracovními listy*. Pracovní listy slouží především k sebereflexi. Pracovní listy se proto *neodevzdávají* (s výjimkou 2B, 3A, 10A, 10B2) slouží jako doprovodný materiál, který je určen k samostudiu.

Doporučený harmonogram studia pracovních listů

TÉMA 1: KONTEXTY SOCIÁLNÍ PRÁCE (PRACOVNÍŠTĚ, ORGANIZACE, KOMUNITA)

Zpracujte: Pracovní list 1A
Pracovní list 1B
Termín: 1. týden praxe

TÉMA 2 POVAHA SOCIÁLNÍ PRÁCE V DANÉM ZAŘÍZENÍ

Zpracujte: Pracovní list 2A
Pracovní list 2B
Pracovní list 2C
Termín: 2. týden praxe

Skupinová konzultace

① První setkání má vždy poněkud informativní a organizační charakter. Očekává se prezentace vlastních zkušeností se zajišťováním praxe. Bude prostor pro dořešení nejasností, objasnění systému kurzu i pro osobní představení.

TÉMA 3 OSOBNÍ A PROFESIONÁLNÍ PŘEDPOKLADY SOCIÁLNÍ PRÁCE

Zpracujte: Pracovní list 3A
Pracovní list 3B
Termín: 3. týden praxe

I. individuální supervize

- ① Individuální supervize probíhá v termínu dle dohody studenta se supervizorem.
- ① Pracovní listy 2B (dohoda o mlčenlivosti) a 3A (Dohoda o cílech praxe) přineste sebou ve dvojím vyhotovení na první supervizi!!! Jedná se o dohody, které bude třeba podepsat. Jedno paré si ponechá škola, druhé zůstává u studenta.
- ① V rámci kurzu je povinná aktivní účast na prvním (formulace cíle) a posledním (zhodnocení) supervizním sezení. Prostřední supervizi je možno vykonat u certifikovaného supervizora, které doložíte záznamem supervize.

TÉMA 4 PROFESNÍ RŮST, PSYCHOHYGIENA

Zpracujte: Pracovní list 4A
Záznámnik - I. část
(dosavadní průběh praxe)
Termín: 4. týden praxe

TÉMA 5 HODNOTY V PROFESIONÁLNÍ SOCIÁLNÍ PRÁCI

Zpracujte: Pracovní list 5A
Pracovní list 5B
Termín: 5. týden praxe

TÉMA 6 POČÁTEČNÍ KONTAKT, POSOUZENÍ A KLÍČOVÉ ZNALOSTI O KLIENTELE

Zpracujte: Pracovní list 6A
Pracovní list 6B
Termín: 6. týden praxe

II. individuální supervize

- ① Na supervizi se předpokládá aktivní prezentace vybraného vlastního tématu z praxe.

TÉMA 7 PLÁNOVÁNÍ A ROLE SOCIÁLNÍHO PRACOVNÍKA

Zpracujte: Pracovní list 7A
Pracovní list 7B1+2
Termín: 7. týden praxe

TÉMA 8 EVALUACE A UKONČENÍ VZTAHU

Zpracujte: Pracovní list 8A
Pracovní list 8B
Záznámník - II. část
(dosavadní průběh praxe)
Termín: 8. týden praxe

①

* **Specifikované pracovní listy** se odevzdávají dle harmonogramu v příslušných termínech.
* **Části záznámníku** se odevzdávají dle harmonogramu v příslušných termínech.
* **Záznámník praxí** se odevzdává v zápočtovém období příslušného semestru, a to nejpozději dne **8.1.**

TÉMA 9 HODNOCENÍ PRAXE

Zpracujte: Pracovní list 9A
Pracovní list 9B
Termín: 9. týden praxe

① Celkový předpokládaný rozsah napsaného textu je cca 10 000 znaků textu.

TÉMA 10 ZÁVĚR A HODNOCENÍ STUDENTA

Zpracujte: Pracovní list 10A
Pracovní list 10B1+2
Záznámník - celek
Termín: 10. týden praxe

5. Doručování prací

A) PRACOVNÍ LISTY

Pracovní listy **2B, 3A, 10A, 10B2** se odevzdávají na supervizi.

B) ZÁZNAMNÍK PRAXÍ

Části záznámníku praxí se odevzdávají v průběhu semestru v určených termínech. Celý záznámník praxí se odevzdává **do 8.1.** Text může být ve formátech doc, rtf. Práci je třeba uložit do „Odevzdávané student-
ských prací“ předmětu **SPP325/708 Odborná praxe a supervize I - základní otázky**. Jako název souboru uveďte **záznámník**. Při ukládání bude soubor automaticky označen příjmením autora (své příjmení tedy nevpisujte).

III. individuální supervize

① V rámci kurzu je povinná aktivní účast na jednom supervizním sezení.

① Na supervizi se předpokládá aktivní prezentace řešených problémů, sebehodnocení.

6. Kontaktní údaje na učitele:

PhDr. Pavel Navrátil, PhD.
Katedra sociální politiky a sociální práce
Joštova 10, Brno 602 00
email: navratil@fss.muni.cz
Konzultace: přes email, osobně po dohodě

3. Povinná literatura:

Téma 1-10:
Řezníček, I. Metody sociální práce. SLON, Praha 1994.
Literatura dle cílové populace a typu praxe.

① Rozsah povinné četby: min. 120 str.

4. Požadavky k zakončení kurzu

Studenti během kurzu zpracovávají (1) **pracovní listy** podle zadání. Jedná se o úlohy, v nichž studenti reagují na dané téma a reflektují vymezené aspekty jejich pobytu v praxi na podkladě četby, vlastní zkušenosti. Kromě výše specifikovaných listů (**2B, 3A, 10A, 10B2**) se pracovní listy neodevzdávají. Vedle toho student vede (2) **záznámník praxí**, ve kterém reflektuje svoje zkušenosti z každého pobytu na pracovišti (vedení záznámníku je dále charakterizováno v Příloze I tohoto sylabu). Povinná je účast na třech supervizích.

Příloha I: Pokyny pro vedení záznamníku praxe

Váš záznamník by měl být nástrojem pro reflexi pobytu v praxi. Současně by měl také zachycovat to, co jste se na praxi naučili. Proces učení má iniciální fáze: sběr informace a jejich interpretaci s ohledem na předchozí znalosti, zkušenosti a cíle. Záznamník by měl proto obsahovat dvě samostatné sekce pro každou zaznamenanou položku: (1) souhrn získaných informací a (2) interpretaci jejich významu.

Například můžete pozorovat rozhovor sociálního pracovníka s klientem. Pod hlavičkou „**Souhrn získaných informací**“ popíšete vše, co jste viděli. Kdy a kde se rozhovor uskutečnil? Kdo se ho účastnil? Bylo použito video, nebo jiná technika pro záznam rozhovoru? Co bylo obsahem rozhovoru? Jaké neverbální projevy se v rozhovoru uplatnily? Jak se choval sociální pracovník a jaké byly projevy klienta? Dělal si sociální pracovník poznámky? Použil nějaké testy (dotazníky)? Na čem se klient se sociálním pracovníkem dohodl?

Pod nadpisem „**Interpretace**“ vysvětlíte význam popsáných faktů. V souhrnu informací například uvedete, že na konzultaci byl přítomen spolu s manželkou také manžel. V interpretaci bude podstatné zmínit, že to bylo poprvé, co přišel do poradny. Manželova přítomnost byla významná, protože (1) tento rozhovor znamenal začátek rodinné terapie (doposud se jednalo o individuální intervenci), nebo (2) manžel začal manželce poskytovat více opory, nebo (3) manžel udělal první krok k uznání existence problému, nebo (4) byl k účasti na sezení přizván z moci úřední. Jestliže si nejste jisti, která z možností je správnou interpretací, můžete se později obrátit na dotyčného sociálního pracovníka.

Jiný příklad může být, že si poznamenáte, že během rozhovoru nebyla použita žádná audio/video technika. Mohlo to být ovšem z různých důvodů: (1) vybavení prostě nebylo k dispozici (právě bylo v opravě, používal ho někdo jiný atp.), (2) dotyčný sociální pracovník takovou techniku nepoužívá, nebo (3) klienti provedení záznamu odmítli. V takovém případě je možné zaznamenat, jak sociální pracovník provedl záznam a rozbor rozhovoru.

Můžete si myslet, že sociální pracovník postupoval dobře. V takovém případě si o tom uděláte poznámku. Popíšete, co se vám na postupu líbilo a co oceňujete. Doporučuji ocenění sdělit i sociálnímu pracovníkovi.

Samozřejmě, že můžete mít dojem, že sociální pracovník udělal nějaké chyby a že byste postupoval/a jiným způsobem. Jestliže jste si zaznamenali domnělé chyby a vaše návrhy, můžete svůj postoj diskutovat.

Takováto diskuse je vždy citlivou záležitostí. Sociální pracovník chápat vaši snahu o další znalosti spíše jako kritiku vlastních schopností a může se vůči ni ohrazovat. Proto, prosím, o maximální citlivost při takovýchto rozhovorech.

Veškeré skutečnosti, které se během svého pobytu dozvíte, jsou předmětem tajemství. Vše, co se dozvíte o výkonu sociální práce, klientech a jiných okolnostech nesmí být sdělováno třetí osobě (vyjma supervizního semináře a zákonem danými situacemi).

Záznamník slouží také pro vaši ochranu. Ačkoliv budete jednat s maximální péčí, může být vznesena námitka, že jste jednali neeticky, že jste porušili princip mlčenlivosti, že jste nevykonali vše potřebné. Jestliže máte vše zachyceno ve svém záznamníku, můžete se křivému nařčení bránit a případně korigovat jeho důsledky. I z tohoto důvodu je tedy nezbytné, aby byly záznamy vedeny přesně a komplexně.

Když se budete snažit provádět záznamy přesně a komplexně, musíte zvážit ještě něco. Váš záznamník by neměl zachycovat úplně všechno, ale měl by obsahovat jen důležité události. Jestliže půjde se sociálním pracovníkem na oběd, může jít o soukromou událost, ale také o událost, která vám pomůže něco pochopit a ujasnit. V druhém případě stojí oběd za záznam. V některých případech je ovšem posouzení významu dosti nejisté. Větší chybou je ovšem nezaznamenat událost, která se později vyhodnotí jako důležitá.

Vše, co lze udělat, je snažit se vyhodnocovat význam událostí s ohledem na jiné události. Všechny vaše získané zkušenosti (učení) jsou podstatné, protože se týkají dosažení vašich učebních cílů. Vztahy na pracovišti a jejich vývoj jsou také významné, protože ovlivňují celkový pocit (užitek) z praxe. Všechny konzultace se sociálními pracovníky jsou velmi podstatné a konečně také sporné otázky, které se mohou ukázat jako zajímavé a důležité v budoucnu.

Jinou důležitou oblastí jsou vaše **reakce** na zaznamenané události. Cítil(a) jste se po diskusi se sociálním pracovníkem dobře, nebo jste měl(a) pocit, že něco není v pořádku? Jak na vás působí, že klient nepřišel na dojednanou schůzku? Jak jste se cítil, když vám klient vykládal o svých životních traumatech?

Na konci každého měsíce proveďte sumarizaci. To znamená, že vyberete nejdůležitější události a doplníte svoji souhrnnou interpretaci. V rámci **měsíční sumarizace** odpovězte na následující otázky:

1. Co z naučených věcí (na praxi) považujete za nejpodstatnější?
2. Byl jste aktivním účastníkem dění na stáži?
3. Označil byste určitou událost jako velmi významnou?
4. S kým jste se během uplynulého měsíce nejvíce obeznámil a proč?
5. Které znalosti a dovednosti jste během výkonu praxe použila?
6. Využíváte svůj čas v praxi efektivně? Když ne, uveďte důvody.
7. Který z učebních cílů se vám dařilo nejvíce naplnovat?